

VOGELMELK

Joost van den Toorn

2015 ~ 2024

De hond van Rembrandt, 2020
brons, 22 × 10 × 10 cm

Joseph Beuys Brunnen, 2015
keramiek, 39 × 20 × 19 cm

inhoud ≈ lijst van onderdelen

WOORD VOORAF

INTRODUCTIE

DIORAMA'S & GEBRUIKSGOED

KUNSTENAARS,
DENKERS & KRIJGERS

VOGELMELK

ECHTE KERELS,
DICTATORS & ALLES ER TUSSEN IN

DIEREN

Piet Heyn, 2018, majolica, 35 × 27 cm

Ju Ju Hand, 2018, keramiek, fluoriet, 33 × 25 × 24 cm

Knock out Zwarte Piet, 2015
keramik, 23 × 36 × 18 cm

VOGELMELK

Als vijfjarige door een non van de kleuterschool gestuurd, vroeg ik mij af hoe ik op deze gekkenhuisplaneet was terechtgekomen. De waarzegster die ik er 25 jaar later over raadpleegde zag een oude ziel in mij die hier al vele malen was geweest en volgens de Hindoes zitten de gekkenhuizen daar vol mee. Hoe vaker je terugkomt hoe meer leed zich ophoopt, hoe gekker je wordt, tenzij je verlicht als Boeddha uit de illusie ontwaakt en omdat we de eindtijd naderen komt iedereen dat nog eens proberen, als in een casino vlak voor sluitingstijd.

Als kind goochelde ik veel en zag dat als eerste stap bij het leren toveren, ervan overtuigd dat als je een verdwijntruc maar vaak genoeg oefende er op een gegeven moment ook écht iets zou verdwijnen en je de enige was die wist dat het geen truc was. Halverwege de jaren 70 kocht ik op een veiling de uit elkaar gevallen eerste drukken van Flora Diabolica (1924) en Flora Magica (1930) van Isidoor Teirlinck. Een verzameling middeleeuwse plantlore uit een bezield wereld met volkswijsheden over bomen, struiken en gifplanten. Niet alleen bruikbaar als navigatie door het struweel om kruiden tegen kwalen te vinden en hoe ermee te toveren maar ook met tips als waarom je nooit tegen een perenboom in slaap moet vallen of dat je in een bos beter niets kunt kopen omdat je er altijd wordt belazerd. De natuur was toen nog niet van ons.

al duizenden jaren in een vast patroon door Amerika en behoren daardoor tot de overlevers.

Volgens het Boeddhisme, een leer die zich gelijk met het Taoïsme ontwikkelde, leven we in een illusie. Tegenpolen zijn als de spaken in een wiel met elkaar verbonden maar zien we nooit tegelijk. Liefde en haat vormen zo'n koppel en volgens de Dalai Lama is er geen verschil tussen oorlog en seks. In mijn werk laat ik tegenpolen vaak op elkaar los, met wat humor als smeerolie, om te zien wat er gebeurt. Net als in mijn laboratorium vroeger, op zoek naar bezieling.

Als enige met een zitplaats in de bioscoop van Huehuetenango in Guatemala, tussen de staande Maya bioscoop bezoekers, viel mij tijdens vertoning van een komische Amerikaanse western op, dat we om beurten lachten, nooit samen en ontdekte hoe cultuurgebonden humor is, maar lachen zelf is universeel, het verbindt, ontspant en reset. De gevechtskunst Kinomichi, een spin-off van Aikido die ik een tijd beoefende, wordt daarom ook lachend uitgevoerd.

Als beginnend kunstenaar, raakte ik bevriend met de 14 jaar oudere Theo Niermeijer, 'de IJzeren dichter'. Ik kende zijn beelden uit de tuin van het Stedelijk, waar hij ze met hulp van een paar vrienden en een kraantje op een nacht zelf over de muur heen had neergezet en die er jaren bleven staan. We hadden dezelfde galerie, beoefenden verwante Chinese gevechtskunsten en bewonderden elkaars werk. Mijn atelier bevond zich in Zaandam, naast de schroothoop waar hij soms materiaal zocht voor zijn beelden en dan bij mij op de koffie kwam. Hij woonde in een woonwagen op het Zeeburgereiland "tussen de kermisklanten", waar hij een loods als atelier had. Ongelezen leegde hij wekelijks zijn brievenbus in de papierbak, inclusief belastingaanslagen en bekeuringen. Hij vertelde me dat ze hem na een jaar of tien met invallen en gevangenisstraffen met rust lieten. Het ging hem bij het maken van kunst niet om de

kwaliteit maar om de kwantiteit en hij wees net als Joseph Beuys iedere vorm van hiërarchie af. Met hem verdween een wereld die niet te koop was, waar je als kunstenaar kon leven zoals de vogels fluiten.

Mijn kunstenaarschap kwam in een stroomversnelling, toen Martin Visser en Geert van Beijeren mij vroegen een installatie voor de Kunst Rai '89 te maken, die de Telegraaf op een dubbele pagina afbeeldde. "Om het maar niet te hebben over het pretpark van Joost van den Toorn", stond eronder. Mijn tentoonstelling bij Riekje Swart was gelijk uitverkocht, een tentoonstelling in het Groninger Museum kwam eraan en Holly Solomon kocht een beeld van me. De aanstoot die kunst critici aan mijn werk namen, zoals Rob Smolders die het in '88 in het NRC, "postmodern opgetuigde boudoirsculpturen" noemde, maakte verzamelaars nieuwsgierig en mij duidelijk dat ik op het juiste spoor zat.

Vijf jaar eerder werd mijn werk afgekeurd voor de BKR. Evert van Straaten kwam namens de Rijksdienst Beeldende Kunst beoordelen of dat terecht was. Hij vond van niet en kocht het aan voor het Rijk. Nadat hij er in 1990 directeur was geworden kocht ook het Kröller Müller Museum werk van mij aan.

In de Torch Gallery van Adriaan van der Have mocht halverwege de 80er jaren mijn werk alleen in de keuken staan. De galerie zelf was voor kunstenaars van Ateliers '63. Verzamelaars als Martin Visser, Frans Haks en Gerhard Belgraver kochten het daar van het aanrecht en iedere week als er was afgerekend bracht ik een nieuw beeld. Riekje Swart gaf me mijn eerste solo in '86 en tot '98 was het mijn galerie. De beste die ik heb gehad. Zo wees zij me op de ideeën van Michel Foucault en Jacques Derrida. Pas toen mijn werk in het Groninger museum werd tentoongesteld, ontdekte ik dat Frans Haks er de internationale avant-garde liet zien, zoals het werk van Rhonda Zwillinger,

Bokito, 2017
majolica, ø 40 cm

Chuck Norris, 2022
majolica, ø 40 cm

Paard, 2020
brons, 29 × 33 × 8 cm

Zandvoort, ode aan De Chirico, 2019
brons, 30 × 20 × 20 cm

colofon

VOGELMELK

Joost van den Toorn

2015 ~ 2024

© *beelden & tekst* Joost van den Toorn

de goede foto's zijn gemaakt door Tom Haartsen,
de overige door Joost van den Toorn

boekvorming Arthur Dijkstra
productie uitgeverij Tienstuks
drukwerk Probook-Libertas Pascal
papier Soporset
letter Dolly

voor nadere informatie
joostvandoorn.nl

ISBN 978 90 8860 195 8